

**ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА „МОСТ НА МИРА“ В КОНТЕКСТА
НА ФОРМИРАНЕ НА НОВИ УМЕНИЯ
ЗА САМОРЕГУЛАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА КОНФЛИКТИ
ВЪВ ВЪЗРАСТТА 7-9 Г.**

Венета Иванова

*Психотерапевт, магистър психологично консултиране,
следдипломна специализация „Организационно консултиране
и диагностика“, докторант към МУ Варна „Проф. д-р Параскев
Стоянов“, член на УС на Камарата на медиаторите в България*

Лиляна Савова

*Магистър „Право“, магистър „Здравен мениджмънт“,
докторант към Институт по информационни и
комуникационни технологии към БАН, сертифициран медиатор
и учител по медиация, председател на УС на Институт
„Итера“, председател на УС на Камарата на медиаторите
в България*

**IMPACT OF „PEACE BRIDGE“ IN THE CONTEXT
OF FORMING NEW SKILLS FOR SELF-REGULATION
AND CONFLICT MANAGEMENT AT AGE 7-9**

Veneta Ivanova

*Psychotherapist, Master of Psychological Counseling, Postgraduate
specialization „Organizational counseling and diagnostics“, PhD
student at the Medical University of Varna „Prof. Dr. Paraskev
Stoyanov“, Board member of the Chamber of Mediators in Bulgaria*

Lilyana Savova

*Master of Law, Master of Health Management, PhD student
at Institute of Information and Communication Technologies
at Bulgarian Academy of Sciences, certified mediator, certified
mediator trainer, Chairperson of the board of Itera Institute and
Chamber of mediators in Bulgaria*

Резюме: В настоящия доклад ще се разгледат резултатите от невропсихологично изследване на въздействието на „Мост на мира“ при деца от възрастова група 7-9 години.

Ключови думи: *конфликти в организацията, превенция на конфликти на работното място, медиация в организацията*

Abstract: This report examines key points in the dynamics of workplace relationships that should be taken into account in order to prevent conflicts and create a good working environment.

Key words: *conflicts in the organization, prevention of conflicts in the workplace, mediation in the organization*

Въведение

„Мост на мира“ е практическа методология, тип ролева игра, за учене чрез преживяване, създадена за развиване на умения за ефективно общуване и управление на конфликти в детска възраст. Стъпките, през които децата преминават в опит да намерят взаимно приемливо решение на конфликта си, са етапите, през които преминава процедурата по медиация. Всяка стъпка е адаптирана съобразно възрастовите специфики и задачи, като специфичното тук е, че към петте етапа на медиацията е добавена и шеста стъпка. Безспорен факт е значимостта на процеса по ментализация в детска възраст, което обуславя последващото психо-емоционално развитие на всеки човек. Като крайна цел на проведеното изследване бе важността от доказването на хипотезата, че преминаването през конкретните стъпки от моста създава условия децата да канализират емоциите си, да развият уменията си за общуване в търсене на приемливи и за двете страни решения. Същевременно преминаването на този тип „подпомагани преговори“ в детска възраст формира у тях трайни поведенчески модели и стратегии за справяне с конфликтни ситуации в бъдеще.

Изложение

Конфликтът в детска възраст е неизменна част от ежедневието на всяко дете. По своята същност това е естествен процес, свързан както с пътя по който детето се учи да отстоява своите граници и да зачита тези на околните, така и с развитието на умения за канализиране на емоциите. Едно е сигурно – конфликтите са неизбежни, а желанието на възрастния да научи детето да стои далеч от тях би довело

до формиране на нездравословен модел в бъдеще.

Причините за конфликтите при децата често са свързани все още с незрелите умения за саморегулация, формиращите се умения за общуване, както и нерядко имитиращи нездравословни стратегии за справяне от семейната и/или образователна среда.

Целта на „Мост на мира“ не е да научи децата как да не попадат в конфликти. Основната цел на методологията е да подпомогне децата в развитие на умения как да се научат да управляват конфликтната динамика, като я насочат в конструктивна посока (разбиране на собствените емоции и потребности и тези на другия и търсене на решения), а не в деструктивна (прояви на агресия, емоционални кризи, желание да накаже другия).

През месец юни 2022 година бе проведено научно изследване в невропсихологична лаборатория със стандартизиран и адаптиран за наши условия дизайн на изследването. По време на изследването, в лабораторна среда две деца във възраст между 7 и 9 години преминават по стъпките на „Моста на мира“ и извършват указаните действия с цел разрешаване на техния конфликт. Процесът се води от обучен педагог, психолог или медиатор.

Цел на настоящото проучване е да измери обективно:

– чрез комбинация от поведенчески и биометрични методи – способността на децата в тази възрастова група да извършат, осмислят и преживеят всички действия, указани от методологията, с насоки от обучен специалист;

– чрез биометрични методи – ефективността на „Мост на мира“ за постигането на емоционална регулация у деца на предучилищна и начална училищна възраст (7-9 години).

Процедура по тестване

ЕЕГ показатели бяха отчетени в реално време, докато децата участват в ролевата игра „Мост на мира“, водени от обучен специалист. Освен основните стъпки на Моста преди началото и след края на ролевата игра също бяха взети измервания (база 1 и база 2). Конфликтът между двете деца бе симулиран чрез поставяне на задача двете деца да намерят начин да поделят един портокал помежду си. Всяко дете получи индивидуални инструкции защо е важен този портокал за него. Задачата бе дефинирана така, че да има поне едно възможно решение, което напълно удовлетворява нуждите и на

двете страни. Помощникът бе предварително инструктиран да не приема компромисни или едностранни решения, като разрязване на портокала наполовина или само единия да получи целия портокал. С цел стимулация на емоционалния профил на реална конфликтна ситуация от ежедневието на децата – участници, детето помощник бе инструктирано първо да грабне портокала в началото на ролевата игра (Конфликт 1), както и предложената награда в края на играта (Конфликт 2).

Участници с некачествени ЕЕГ данни (поради прекомерно движение или твърде висока тревожност на детето през цялото проучване) бяха изключени от анализите.

Всички родители дадоха информирано съгласие за участието на децата си. Участието беше доброволно и всички участници бяха компенсирани за времето си.

Обобщение на поведенчески и биометрични данни резултати

Тестване на водещи хипотези:

1. при успешна стимулация на емоционално преживяване пик на ЕЕГ показател „Раздразнение“ при Конфликт 1;

2. при ефективна емоционална регулация по време на ползването на методологията (още от първия път) – тенденция към понижаване на ЕЕГ показател „Раздразнение“ между първите и по-късните стъпки на методологията;

3. при способност на децата да трансферират уменията към последващ конфликт – значимо по-малък пик на „Раздразнение“ при Конфликт 2;

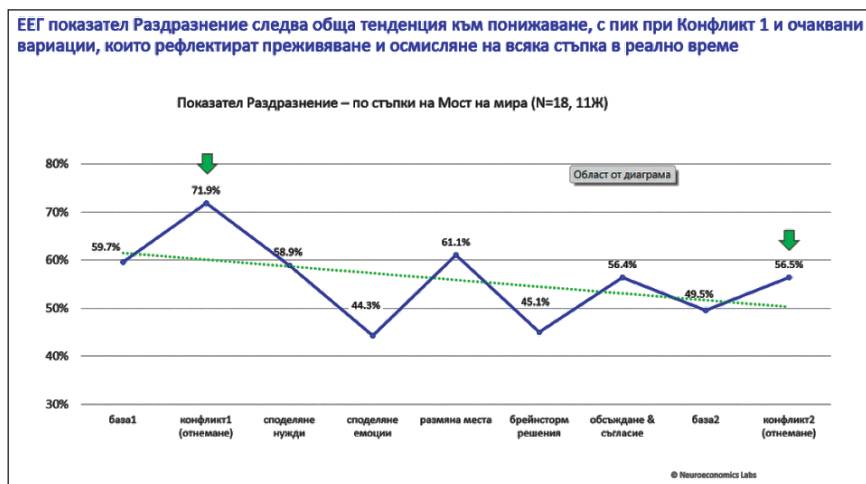
4. при пълна способност на децата в тази възрастова група да извършат и осмислят стъпките на методологията – поведенчески, 100% от децата да завършат действията, указани от методологията, а ЕЕГ показателите да рефлектират осмисляне и преживяване в реално време на всяка стъпка.

Поведенчески резултати

1. 100% от децата успяха да извършат всички действия от „Моста на мира“ – включително деца с декларираните от родителите СОП и деца с прекомерна тревожност, индикирана от ЕЕГ показателите.

2. Общо 3 деца споделиха, че не са почувствали негативна емоция, когато им е бил отнет портокалът – едното „защото не обичам портокали“, второто „защото съм малка и не мога да правя украса от сушени корички (от портокал)“, а третото „защото на другото дете сигурно му трябва повече и му го давам“. Само първото от тези 3 деца е било включено в ЕЕГ анализа поради ниско качество на сигнала при другите две.

3. Поведенческите резултати индикират, че методологията е напълно достъпна за деца на тази възраст и никоя от стъпките не представлява затруднение за тях.

Интерпретация и изводи на ЕЕГ резултати

1. ЕЕГ показател „Раздразнение“ има най-висок групов пик по време на Конфликт 1 (отнемане на портокала), което указва че за повечето участници казусът е бил ефективна стимулация на емоционално преживяване.

2. Показателят „Раздразнение“ следва обща тенденция към понижаване, което индикира, че методологията способства за ефективна емоционална регулация при деца в тази възрастова група.

3. Значително по-малкият пик по време на Конфликт 2 в сравнение с Конфликт 1 предполага, че децата са успели да трансферират новопридобитите умения за преговаряне към последващ конфликт. Усещането за повече контрол над ситуацията чрез умения за прего-

варяне вероятно е причината за по-слабо раздразнение на последната стъпка.

4. Показател „Раздразнение“ за групата демонстрира очаквани вариации, локални пикове и спадове, които рефлектират способността на децата да вникнат в методологията и казуса, да преживеят всяка стъпка в реално време.

Въз основата на резултатите от проучванията можем да заключим, че методологията работи ефективно независимо от личностите и когнитивните особености на децата. Важен фактор за ефективното приложение на методологията е добре обученият специалист – педагог, психолог или медиатор, който да проявява емпатия към преживяванията на децата и да им дава подходящи насоки на всяка стъпка.

Заключение

В заключение на база прилагането на методиката в реална среда и проведеното невропсихологично изследване може да се обобщи, че практическата методология „Мост на мира“ е ефективно средство за развиване на емоционални компетентности и умения за управление на конфликти при деца във възрастта 7-9 години.

Използвана литература:

1. „Оценка на ефективността на 2 методологии за детски умения – за разпознаване на емоции и за разрешаване на конфликти“ – финален доклад, автор Жения Лазарова, невро учен, директор на „Нюроикономикс Лабс“.

За контакти:

Венета Иванова

Психотерапевт, магистър психологично консултиране, следдипломна специализация „Организационно консултиране и диагностика“, докторант към МУ Варна „Проф. д-р Параскев Стоянов“, член на УС на Камарата на медиаторите в България,
veneta.iordanova@gmail.com

Лиляна Савова

Магистър „Право“, магистър „Здравен мениджмънт“, докторант към Институт по информационни и комуникационни технологии към БАН, сертифициран медиатор и учител по медиация, председател на УС на Институт „Итера“ и Камарата на медиаторите в България,
lsavova@itera.bg